

Fylkesmannen i Troms og Finnmark

Romssa ja Finnmarkku fylkkamánni
Tromssan ja Finmarkun maaherra

Vår dato:

07.10.2019

Vår ref:

2019/7024

Deres dato:

Deres ref:

Kommunene i Troms og Finnmark

Saksbehandler, innvalgstelefon

Marianne Winther Riise, 776 42042

Gøril Toresen, 776 42088

Orientering om statsbudsjettet 2020 og det økonomiske opplegget for kommunene

Regjeringen la i dag, 7. oktober 2019, frem statsbudsjettet for 2020 (Prop. 1S 2019-2020).

Dette notatet gir en oppsummering av de viktigste elementene i statsbudsjettet for 2020 vedrørende kommuneøkonomi, det generelle økonomiske opplegget for kommunene og anslag på frie inntekter i 2020 for kommunene i Troms og Finnmark.

1 Kommuneøkonomien i 2019

Inntektsveksten i kommunesektoren blir i 2019 vesentlig høyere enn lagt opp til i statsbudsjettet i fjor høst. Dette skyldes i hovedsak skatteinntekter.

Kommunesektorens økonomiske handlingsrom ble styrket med ca. 0,5 mrd. kr. i Revidert nasjonalbudsjett (RNB) 2019. (nettovirkning av økt skatteanslag på 1,5 mrd. kr. og økt kostnadsvekst på -1 mrd. kr.)

Etter RNB 2019 er anslaget for kommunesektorens skatteinntekter i 2019 oppjustert ytterligere med 4,9 mrd. kr., hvorav 4,2 mrd. kr. gjelder kommunene og 700 mill. kr. gjelder fylkeskommunene. Oppjusteringen skyldes blant annet at sysselsettingen vokser mer enn tidligere anslått. I tillegg er utbytte til personlige skatteyttere for skatteåret 2018 fortsatt på et høyt nivå, noe som bidrar til økte skatteinntekter for kommunene i 2019.

Etter dette anslås de frie inntekten å øke reelt med 3,2 mrd. kr. i 2019, tilsvarende 0,8 %.

Det anslås ingen endring i den samlede pris- og kostnadsveksten i 2019. Kommunal deflator holdes på 3,0 %, samme nivå som i RNB 2019.

2 Generelt om kommuneopplegget i 2020

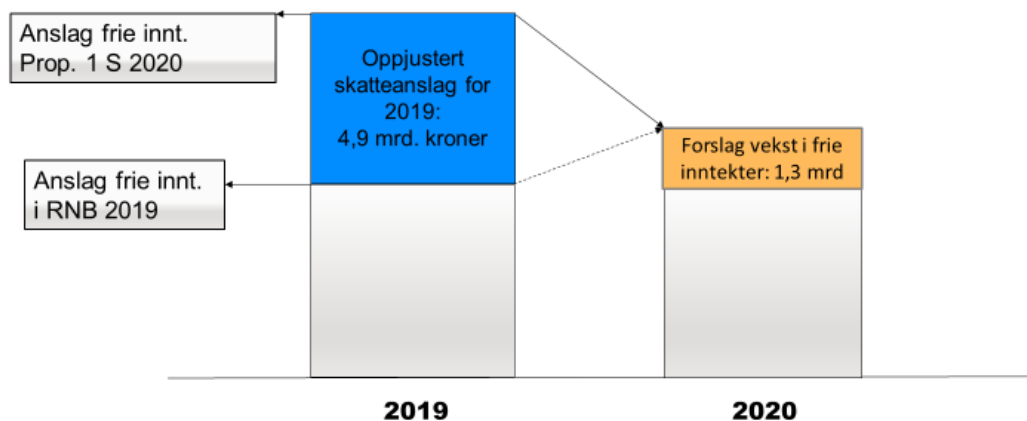
Regjeringen legger opp til en realvekst i kommunesektorens frie inntekter på ca. 1,3 mrd. kr., dette tilsvarer en realvekst på 0,3 %. Inntekstveksten er regnet fra anslått inntektsnivå i 2019 slik det ble anslått i RNB 2019.

Hele veksten i frie inntekter i 2020 gis til kommunene. Dette skyldes at kommunene vil få økte demografiutgifter i 2020 mens fylkeskommunene ventes å få nedgang i sine demografiutgifter som følge av at det blir færre i aldergruppen 16-18 år.

Særskilte satsinger innenfor veksten i de frie inntektene utgjør 550 mill. kr. for kommunene.

I kommuneproposisjonen 2020 som kom i mai 2019, ble det lagt opp til en vekst i de frie inntektene for kommunene på mellom 1,0 og 2,0 mrd. kr. Veksten som det legges opp til i statsbudsjettet for 2020 er i nedre intervall av dette.

Vekst i frie inntekter fra 2019 til 2020

Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Figuren viser veksten i frie inntekter for 2020 regnet fra inntektsnivået slik det ble anslått i RNB 2019 og fra oppdatert anslag på regnskap for 2019 i statsbudsjettet for 2020.

Den foreslåtte veksten i frie inntekter i 2020 på ca. 1,3 mrd. kr. er regnet fra anslått inntektsnivå for 2019 i RNB 2019. Det er altså ikke tatt hensyn til oppjusteringen av kommunesektorens skatteinntekter i 2019 med 4,9 mrd. kr. Dette betyr at merskatteveksten på 4,9 mrd. kr. i 2019 ikke påvirker nivået på kommunesektorens inntekter i 2020.

Når veksten regnes fra anslag på regnskap for 2019 blir inntektsveksten fra 2019 til 2020 lavere, siden nivået som veksten regnes fra er betydelig oppjustert sammenlignet med nivået i RNB 2019.

Realveksten regnet fra RNB 2019 er 0,3 % mens realvekst fra anslag på regnskap 2019 er -0,9 %.

Tabellen under viser kostnader som må dekkes *innenfor* veksten i de frie inntektene:

	Kommuner (i mrd. kr.)	Fylkeskommuner (i mrd. kr.)	Kommunesektoren samlet (i mrd. kr.)
Vekst i frie inntekter	1,30	0,00	1,30
Merkostnader demografi	-1,30	0,40	-0,90
Reduserte kostnader pensjon	0,40	0,05	0,45
Satsinger innenfor frie inntekter	-0,55	0,00	-0,55
Handlingsrom uten effektivisering	-0,15	0,45	0,30
Effektivisering 0,5 %	1,05	0,25	1,30
Handlingsrom med effektivisering	0,90	0,70	1,60

Endringer i befolkningssammensetning gir kommunene merutgifter på 1,3 mrd. kr. som må finansieres innenfor veksten i frie inntekter.

Kommunenes samlede pensjonskostnader anslås imidlertid å gå ned med om lag 400 mill. kr. i 2020.

Dette betyr at de samlede demografi- og pensjonskostnader er betydelig lavere enn det som er lagt til grunn i statsbudsjettene de siste årene.

Bindingene på de frie inntektene i form av økte demografikostnader og reduserte pensjonskostnader utgjør for kommunene 0,9 mrd. kr.

I tillegg kommer regjeringens satsinger på tiltak finansiert *innenfor* veksten i de frie inntektene til kommunen på i alt 550 mill. kr:

- 150 mill. kr. til opptrappingsplanen på rusfeltet.
- 400 mill. kr. til tidlig innsats i skolen.

For kommunene betyr dette at handlingsrommet innenfor veksten i frie inntekter er negativt (-150 mill. kr.) når demografi, pensjon og regjeringens satsinger er hensyntatt.

Regjeringen viser imidlertid til at handlingsrommet kan økes gjennom omstilling og effektivisering som frigjør ressurser. Dersom kommunesektoren setter et effektiviseringskrav til egen virksomhet på 0,5 %, tilsvarer det 1,3 mrd. kr. for sektoren samlet i 2020, hvorav ca. 1,05 mrd. kr. for kommunene. Handlingsrommet til kommunene vil slik kunne økes til ca. 0,9 mrd. kr. i 2020.

2.1 Kommunal deflator (årlig pris- og lønnsvekst i kommunesektoren i prosent)

For 2020 anslås deflator til 3,1 %. Det er anslått en lønnsvekst i kommunene på 3,6 %, dette utgjør 2/3 av deflator.

Følgende kostnadselementer er ikke dekket av deflatoren:

- Rentekostnader
- Pensjonskostnader er dekket i budsjettdeflatoren i den grad de øker i takt med lønnsveksten. Dersom pensjonskostnadene øker mer enn lønnsveksten fanges ikke dette opp av deflatoren
- Demografikostnader

Kommunesektoren er dermed kompensert for anslått pris- og lønnsvekst på 3,1 % innenfor de foreslåtte inntektsrammer for 2020.

2.2 Kommunal skattøre og anslag på skatteinntekter i 2020

Skatt på alminnelig inntekt fra personlige skattytere deles mellom staten, kommuner og fylkeskommuner. Den kommunale skattøren angir hvilken andel av skatt på alminnelig inntekt for personlige skatteyttere som tilfaller kommunesektoren.

I Kommuneproposisjonen 2020 ble det varslet at den kommunale skattøren skal fastsettes ut fra mål om at skatteinntektene for kommunesektoren skal utgjøre 40 % av de samlede inntektene. For å nå dette målet foreslås den kommunale skattøren for 2020 redusert med 0,45 prosentpoeng til 11,1 %.

Kommunesektorens inntekter fra skatt på inntekt og formue anslås å utgjøre ca. 207,2 mrd. kr i 2020, en nominell vekst på 2 % fra 2019. Økningen er moderat på grunn av betydelige merskatteinntekter i 2019.

Anslaget på kommunesektorens skatteinntekter i 2020 bygger bl.a. på 1,0 % sysselsettingsvekst og 3,6 % lønnsvekst fra 2019 til 2020.

Kommunesektorens frie inntekter består av skatteinntekter og rammetilskudd. Tabell 3.3 i Prop.1S (2019-2020) viser de frie inntektene i 2019 og 2020, fordelt på skatteinntekter og rammetilskudd.

Fylkesmannen oppfordrer kommunene til å gjennomføre regelmessige beregninger på egne frie inntekter gitt utviklingen i skatteinngangen for kommunen og ikke minst for landet. Gitt omfordelingseffektene som ligger i inntektsutjevningen, og ettersom de fleste kommunene i Troms og Finnmark har skatteinntekter på under 90 % av landsgjennomsnittet, er det utviklingen nasjonalt som har størst betydning.

Det er også viktig å være klar over at det i anslaget for skatteinntekter som legges til grunn i beregningen av frie inntekter i 2020 i statsbudsjettet, er forutsatt lik vekst for alle kommunene. Anslagene vil derfor være overvurdert for kommuner med lavere vekst i innbyggertallet enn landsgjennomsnittet siste år, og tilsvarende undervurdert for kommuner hvor veksten i innbyggertallet har vært større enn landsgjennomsnittet. Kommunene bør selv vurdere hva som er et realistisk skatteanslag for sin kommune i 2020.

2.3 Aktuelle saker med betydning for kommunesektoren

Finansiering av lærernormen (tidlig innsats)

Høsten 2018 og i 2019 var kompensasjonen til kommuner for innføringen av lærernormen øremerket. I 2020 legger regjeringen opp til at midler til tidlig innsats i skolen gjennom økt lærerinnsats på 1.-10. trinn, innlemmes i rammetilskuddet til kommunene slik det ble varslet i kommuneproposisjonen for 2020.

Dette innebærer at 1 316,8 mill. kr. overføres fra Kunnskapsdepartementets budsjett og innlemmes i rammetilskuddet. Midlene blir i 2020 fordelt særskilt (tabell C), med om lag samme fordeling som i 2019. Fra 2021 vil de bli fordelt etter delkostnadsnøkkel for grunnskole.

I tillegg er 400 mill. kr. av veksten i de frie inntektene til kommunene begrunnet med tidlig innsats i skolen og fordelt etter delkostnadsnøkkel for grunnskole. Disse midlene må sees i sammenheng med de 1 316,8 mill. kr. fordelt i tabell C.

Se nærmere omtale i Prp. 1 S (2019-2020) for Kunnskapsdepartementet.

Opptappingsplan for rusfeltet

Regjeringen har satt som mål å øke bevilgningene til rusfeltet med 2,4 mrd. kr. i tråd med langsiktige mål og tiltak i Prop. 15 S (2015-2016) Opptappingsplanen for rusfeltet. For 2020 er 150 mill. kr. av veksten i de frie inntektene begrunnet med behov for å fullføre den flerårige satsingen på å styrke tjenestene på rusfeltet. Planen vil med dette være oppfylt med 2,45 mrd. kr.

Se nærmere omtale i Prp. 1 S (2019-2020) for Helse- og omsorgsdepartementet.

Inntektsgradert foreldrebetaling i SFO 1.-2. trinn

Det innføres en inntektsgradert foreldrebetaling i SFO 1.-2. trinn fra skoleåret 2020/2021. Dette innebærer at foreldrebetaling for et heltidstilbud i SFO 1.-2. trinn maksimalt skal utgjøre 6 % av den samlede person- og kapitalinntekten i husholdningen. Kommunene kompenseres i 2020 gjennom økning i rammetilskuddet på 58,2 mill. kr. (helårseffekt er 139,7 mill. kr.). Midlene fordeles etter delkostnadsnøkkelen for grunnskole.

Se nærmere omtale under Prop. 1 S (2019-2020) for Kunnskapsdepartementet.

Gratis SFO til barn med spesielle behov 5.-7. trinn

Det innføres gratis SFO for elever med særskilt behov på 5.-7. trinn fra skoleåret 2020/2021. Kommunene kompenseres gjennom en økning i rammetilskuddet på 21 mill. kr i 2020. (helårseffekt er 50,4 mill. kr). Midlene fordeles etter delkostnadsnøkkelen for grunnskole.

Se nærmere omtale under Prop. 1 S (2019-2020) for Kunnskapsdepartementet.

Investeringstilskudd til 2000 heldøgns omsorgsplasser

Stortinget vedtok ved behandling av statsbudsjettet for 2019 at investeringstilskuddet skal fordeles på to poster, og at 50 % av den samlede tilsagnsrammen nyttes til ren netto tilvekst av heldøgns plasser. Den resterende andelen av tilsagnsrammen nyttes til rehabilitering/modernisering, utskiftning av eksisterende plasser og tiltak som ikke innebærer netto tilvekst. I budsjettforslaget for 2020 foreslås en samlet tilsagnsramme på 3 595 mill. kr. Rammen gir rom for tilsagn om tilskudd til om lag 2000 heldøgns omsorgsplasser.

Se nærmere omtale i Prop. 1 S (2019-2020) for Helse- og omsorgsdepartementet.

Kompensasjon for endringer i regelverket for arbeidsavklaringspenger

Med virkning fra 1. januar 2018 ble det gjennomført endringer i regelverket for arbeidsavklaringspenger. I RNB for 2019 ble kommunene kompensert gjennom en økning i rammetilskuddet på 90 mill. kr. for anslåtte merutgifter som følge av disse endringene. Kompensasjonen videreføres i 2020.

Se nærmere omtale i Prop. 1 S for Arbeids- og sosialdepartementet.

Frivillighetssentraler

De øremerkede midlene til frivillighetssentraler ble overført fra Kulturdepartementets budsjett til rammetilskuddet i 2017. Det ble varslet at midlene skulle gis særskilt fordeling i fire år. Bevilgningen økte i forbindelse med innlemmingen i 2017, og den ble ytterligere økt i 2018 og 2019.

Det foreslås en økning på 12,8 mill. kr i 2020 til nyetablerte sentraler. Totalt fordeles 200,2 mill. kr. i 2020. Den kommunevise fordelingen går fram av tabell C-k i Grønt hefte for 2020. Fra 2021 vil midlene bli fordelt etter ordinære kriterier i inntektssystemet.

Se omtale i Prop. 1 S (2019- 2020) for Kultur departementet.

Overføring av skatteoppkrevingen

Skatteoppkrevingen foreslås overført fra kommunene til Skatteetaten fra 1. juni 2020. Formålet med overføringen er å styrke arbeidsgiverkontrollen og skjerpe kampen mot arbeidslivskriminalitet og svart økonomi. Selve skatteoppkrevingen vil bli utført på 40 steder der det allerede er skattekontorer. De resterende skattekontorene vil få veiledningsoppgaver.

Som følge av dette foreslås rammetilskuddet redusert med 644,4 mill. kr. i 2020, noe som tilsvarer 7/12-effekt av 1279 årsverk. Helårseffekten er 1 105 mill. kr.

Se nærmere omtale i Prop. 1 LS (2019-2020) Skatter, avgifter og toll 2020.

Eiendomsskatt

Som tidligere vedtatt reduseres maksimalsats for bolig- og fritidsboligeiendom fra 7 til 5 promille. Regjeringen foreslår at maksimalsatsen fra 2021 ytterligere reduseres fra 5 til 4 promille.

Obligatorisk reduksjonsfaktor i eiendomsskattetaksten økes fra 20 til 30 pst. for bolig- og fritidseiendom.

Se nærmere omtale i Prop. 1 LS (2019-2020) Skatter, avgifter og toll 2020.

2.4 Korreksjonssaker

Innlemming av øremerkede tilskudd i rammetilskuddet til kommuner og fylkeskommuner styrker det kommunale selvstyret og fører til mindre byråkrati i både staten og kommunesektoren.

I 2020 innlemmes totalt 14 tilskudd, og over tid skal flere tilskudd avvikles og flere øremerkinger reduseres ytterligere. Det vises til nærmere omtale av de ulike tilskuddene som skal innlemmes i tabell 6.21, side 201, i KMDs budsjettproposisjon for 2020. Den foreslått realvekst for kommunesektoren på 1,3 mrd. i 2020 er korrigert for disse endringene.

Regjeringen har i statsbudsjettet for 2020 foreslått å avvikle og innlemme følgende tilskudd i rammetilskuddet til kommunene:

- Statlig og private skoler, endringer i elevtall, -171,1 mill.kr
- Ny gjennomføringsløsning for prøver og eksamener, besparelser, -1,3 mill. kr
- Innlemming av tilskudd til gang- og sykkelveier 48,6 mill. kr
- Overføring av skatteoppkrevingen fra kommunene til Skatteetaten, -644,4 mill. kr

- Innlemming av tilskudd til rekruttering av psykologer i de kommunale helse og omsorgstjenestene, 211,6 mill.kr.
- Innlemming av tilskudd til dagaktivitetstilbud til hjemmeboende personer med demens, 369,1 mill.kr
- Innlemming av tilskudd til habilitering og rehabilitering, 87 mill. kr.
- Forsøk med statlig finansiering av omsorgstjenesten, -33,2 mill. kr
- Innlemming av tilskudd til samordning av lokale rus- og kriminalitetsforebyggende tiltak, 6,3 mill. kr.
- Overføring av myndighet etter naturmangfoldloven (kommunereform), 2,5 mill. kr
- Overføring av myndighet etter forurensingsloven (kommunereform), 1,7 mill. kr
- Innlemming av tilskudd til tilpasning av egen bolig (kommunereform), 496,5 mill. kr
- Innlemming av tilskudd til tidlig innsats i skolen gjennom økt lærerinnsats på 1.-10. trinn, 1 316,8 mill. kr
- Innlemming av tilskudd til leirskole opplæring, 56,1 mill. kr.
- Inntektsgradert foreldrebetaling SFO 1.-2- trinn, 58,2 mill. kr
- Gratis SFO til barn med særskilte behov 5.-7- trinn, 21,0 mill. kr.
- Gratis kjernetid i barnehage for 2-åringer med familier med lav inntekt, helårseffekt av endring i 2019, 57,8 mill. kr.
- Økt foreldrebetaling barnehage, helårseffekt av endring 2019, -82,9 mill. kr.
- Overføring av oppgaver fra landbruksområdet (kommunereform), 10,4 mill. kr.

Forslag om Tilskudd til klinisk veterinærvakt utenom ordinær arbeidstid ble varslet innlemmet i kommuneproposisjonen for 2019. Dette har regjeringen etter en helhetsvurdering snudd på, og tilskuddet videreføres på Landbruks- og matdepartementets budsjett.

4 Skjønnsmidler i 2020

Skjønnsrammen til Fylkesmannen i Troms og Finnmark ble samlet redusert i 2020 med 7,5 mill. kr. (5,7 %), til 124 mill. kr. Reduksjonen er begrunnet med at det fortsatte er store forskjeller i skjønnsstilskuddet mellom fylkesmannsembetene, og basisrammene justeres slik at forskjellene blir mindre. Reduksjon i basisrammen, som på landsbasis er 50 mill. kr., tilbakeføres til kommunene gjennom innbyggertilskuddet, som sikrer en fordeling etter faste kriterier og gir større forutsigbarhet.

Innenfor basisrammen i 2020 skal fylkesmannsembetene prioritere kommuner som slår seg sammen og som på grunn av sammenslåingen får utilsiktede virkninger i inntektssystemet, i sin fordeling av skjønnsstilskuddet. I tillegg legges det i 2020 opp til en kompensasjonsordning for kommuner som får en reduksjon i veksttilskuddet som følge av en sammenslåing. Det legges opp til at kommunene blir kompensert for 80 % av reduksjon fra 2020, 40 pst. i 2021 og at kompensasjon avvikles fra 2022. Denne ordningen finansieres innenfor departementets tilbakeholdte skjønnsstilskudd.

Det vises her til Fylkesmannen i Troms og Finnmark sitt brev til Kommunal- og moderniseringsdepartementet av 16. september 2019, som er frigjort i forbindelse med offentliggjøring av statsbudsjettet. I brevet framgår fordelingskriterier og fordeling pr. kommune. Brevet er lagt ut på vår hjemmeside sammen med KMDs retningslinjer for skjønnsfordelingen i 2020.

5 Inntektssystemet

Regionalpolitiske tilskudd prisjusteres, med unntak av Regionsentertilskuddet.

Distriktilskudd Nord- Norge

Nord-Norge og Namdalstilskudd prisjusteres, nye satser er som følger:

	Sats pr. innbygger 2020 (kroner)	Sats pr. innbygger 2019 (kroner)
Troms (utenfor tiltakssonen)	3 476	3 371
Tiltakssonen i Troms	4 095	3 972
Finnmark	8 487	8 232

Småkommunetillegg til kommuner under 3 200 innbyggere:

24 kommuner i Troms og Finnmark har et innbyggertall mindre enn 3200 og kvalifiserer til småkommunetillegg. Av disse har alle unntatt Båtsfjord en Distriktsindeks på 35 eller lavere, og får dermed småkommunetillegg etter høyeste sats. Oversikt over verdi på Distriktsindeksen finnes i grønt hefte tabell D-k.

Satser småkommunetillegg 2019 er prisjustert, nye satser for 2020 er som følger:

	Småkommunetillegg pr. kommune utenfor tiltakssonen (1000 kr.)	Småkommunetillegg pr. kommune, kommuner i tiltakssonen (1000 kr.)
Distriktsindeks 0-35	5 875	12 724
Distriktsindeks 36-38	5 289	11 451
Distriktsindeks 39-41	4 700	10 180
Distriktsindeks 42-44	4 114	8 907

Inntektsgarantiordningen (INGAR)

Inntektsgarantiordningen i inntektssystemet skal sikre at alle kommuner har en vekst i rammetilskuddet fra ett år til det neste, som er mer enn 400 kroner per innbygger under beregnet vekst på landsbasis. Det gjøres ingen endringer i denne ordningen i 2020.

Regionsentertilskudd

Tilskuddet går til kommunene der det er fattet et nasjonalt vedtak om sammenslåing i perioden for kommunereformen, og som etter sammenslåingen får over om lag 8 000 innbyggere. Tilskuddet tildeles med en sats pr. innbygger på kr. 68 og en sats pr. sammenslåing på 3,256 mill. kr. Satsene er satt slik at 40 % av tilskuddet fordeles med en sats pr. innbygger og 60 % med en sats pr. sammenslåing. Kommuner som mottar storbytilskudd kan ikke motta regionsentertilskudd. Tilskuddet er redusert med 3,1 mill. kr. fra 2019-2020 og bevilgningen for 2020 er på 196,9 mill. kr.

Midlene er fordelt pr. kommune i grønt hefte, tabell 1-k. I Troms og Finnmark gjelder dette Hammerfest og Senja. Midlene bør brukes til fellestiltak for den nye sammenslåtte kommunen.

Veksttilskudd

Veksttilskuddet gis til kommuner med særlig høy befolkningsvekst. For 2020 foreslås at

veksttilskuddet gis til kommuner som gjennom den siste treårsperioden har hatt en gjennomsnittlig årlig befolkningsvekst som er høyere enn 1,4 % (samme grense som 2019) og skatteinntekter under 140 % av landsgjennomsnittet. Satsen pr. innbygger utover vekstgrensen prisjusteres og settes til kr. 60.615.

I Troms og Finnmark er det bare Tromsø som mottar veksttilskudd i 2020, ref. tabell 1-k i grønt hefte.

Kompensasjon for økte utgifter til barnevernet

Barne- og likestillingsdepartementet satte i 2016 i verk et forsøk med økt kommunalt ansvar for barnevern. Rammetilskuddet ble økt for å kompensere for økte utgifter til barnevern. Forsøket videreføres i 2020 med en prisjustering.

For kommunene i Troms og Finnmark gjelder dette for Alta kommune, ref. tabell C-k i grønt hefte.

Kompensasjon for endringer i regelverk for eiendomsskatt

Tilskuddet skal kompensere kommuner som får reduserte inntekter som følge av at de ikke lenger kan kreve inn eiendomsskatt på produksjonsutstyr og -installasjoner. Kommunene som er berørt vil over en 7-årsperiode kompenseres for inntil 500 mill. kr. Det samlede tilskuddet i 2019 var på 71 mill. kr, som tilsvarer 1/7 av 500 mill. kr, og denne økes i 2020 til 143 mill. kr. som tilsvarer 2/7 av 500 mill. kr. Kommunene er kompensert fullt ut utover en gitt egenandel på 32 kr. per innbygger og egenandelen er likt for alle berørte kommuner. Denne kompensasjon var i 2019 en del av skjønntilskuddet, men er i 2020 flyttet over til innbyggertilskuddet. I Troms og Finnmark er det 12 kommuner som får denne kompensasjonen. For mer informasjon, se grønt hefte, tabell C-k.

6 Toppfinansieringsordning for ressurskrevende tjenester

Det har vært en svært sterk vekst i ordningen for ressurskrevende tjenester siden den ble innført i 2004. Da var utbetalingen 1,5 mrd. kr. og i budsjettet for 2020 foreslås det en bevilgning på 10,8 mrd. kr. På grunn av den sterke veksten i ordningen de siste årene, foreslås en innstramning ved å øke innslagspunktet med kr. 50 000 utover lønnsveksten.

Det nye innslagspunktet blir da kr. 1 361 000. Kompensasjonsgraden foreslås uendret på 80 %.

7 Kommunereformen

Ifølge regjeringen er det særlig to forhold som gjør det nødvendig å jobbe videre med kommunesammenslåinger:

- Små kommuner har for liten kapasitet og kompetanse
- Det er behov for en mer helhetlig og bærekraftig samfunns- og næringsutvikling

Kommunereformen vil derfor fortsette. Det blir gode og langsiktige økonomiske virkemidler for kommuner som ønsker å slå seg sammen. Fordi småkommuner vil oppleve størst utfordringer, er det også de som får de sterkeste insentivene til å slå seg sammen.

Inntektssystemet for kommunene er ikke fullt ut nøytralt med tanke på kommunestruktur. Fra og med 1. januar 2020 slår 119 kommuner seg sammen til 47 nye kommuner. Dette fører til at gradert basiskriterium i utgiftsutjevningen øker. Som varslet i kommuneproposisjonen for 2020 blir

vektingen av dette kriteriet justert ned fra 2020, slik at beløpet som blir utløst av dette kriteriet isolert sett blir holdt på samme nivå som før sammenslåingen. De andre kriteriene blir vektet opp tilsvarende nedvektig av gradert basiskriterium. Kriteriene er omtalt i tabell F-k i grønt hefte.

Regjeringen slår sammen tilskuddene til dekning av engangskostnader og reformstøtte. Det nye tilskuddet vil bli utbetalt allerede ved nasjonalt vedtak om sammenslåing. (tidligere ble reformstøtten først utbetalt når nye kommuner faktisk tredde i kraft).

I standardmodellen for engangstilskudd er minstesatsen for to kommuner under 15 000 innbyggere som slår seg sammen om lag 25 mill. kr. Deretter økes tilskuddsbeløpet med om lag 10 mill. kr. per ny kommune i sammenslåingen.

Tabell 6.23 Engangstilskudd ved kommunesammenslåing (1 000 kr)

Antall kommuner og innbyggere i sammenslåingen	Færre enn 15 000 innbyggere	15 000 - 29 999 innbyggere	30 000 - 49 999 innbyggere	50 000 innbyggere eller mer
2 kommuner	25 800	36 120	41 280	51 600
3 kommuner	36 120	46 440	51 600	61 920
4 kommuner	46 440	56 760	61 920	72 240
5 kommuner	56 760	67 080	72 240	82 560

Inndelingstilskuddet, som gir kompensasjon for tap av basistilskudd og nedgang i distriktstilskudd, videreføres. Full kompensasjon gis i 15 år, deretter trappes det ned over 5 år.

Kommuner som vurderer kommunesammenslåing, skal også få støtte til å informere og spørre innbyggerne om retningsvalget. Hver kommune vil kunne få kr. 100 000 til dette arbeidet. I tillegg gjeninnfører regjeringen støtten til kommunene som ønsker å ta opp igjen nabopraten. Det gis kr. 200 000 i støtte hvis to kommuner ønsker å utrede sammenslåing. Dersom flere enn to kommuner ønsker sammenslåing, gis det i tillegg kr. 50 000 per kommune.

Tillegg for sammenslåinger i 2020

- Kompensasjon for reduksjon i veksttilskuddet (finansieres innenfor departementets tilbakeholdte skjønntilskudd.
- Kompensasjon for reduksjon i utgiftsutjevningen eller andre særskilte forhold vurderes av Fylkesmannen i det enkelte tilfellet.

Regjeringen foreslår en ny overgangsordning i eiendomsskatteloven for eiendomsskatt ved kommunesammenslåing. Forslaget legger til rette for at sammenslåtte kommuner harmoniserer eiendomsskatten i den nye kommunen slik at kommunene ikke taper inntekt fra eiendomsskatten. Kommunene kan i en overgangsperiode på 3 år øke satsene med inntil 1 promilleenhet for bolig- og fritidseiendom, og 2 promilleenhet på næringseiendom.

Det er valgfritt om kommunen begynner samordningen første eller andre året etter sammenslåingen. Kommuner som slår seg sammen 1. januar 2020 kan dermed velge mellom oppstart i 2020 eller 2021. Dette gir kommunene mer tid til for eksempel å gjennomføre en taksering, samt harmonisering av eiendomsskatten.

Det settes ikke tidsfrister for vedtak om sammenslåinger nå. Departementet vil fortløpende følge opp vedtak fra kommuner om sammenslåing, og sørge for at disse vedtas av Kongen i statsråd.

3. Vekst i frie inntekter for kommunene i Troms og Finnmark

Tabellen på neste side viser anslag på frie inntekter i 2020 for kommunene i Troms og Finnmark, anslått nominell vekst og realvekst, målt fra anslag på oppgavekorrigert regnskap 2019. Realveksten tar hensyn til anslått lønns- og prisvekst i 2020 på 3,1 % (kommunal deflator).

Kommune	Anslag på frie inntekter 2020 (1000 kr.)	Anslag på oppgavekorrigert vekst 2019-2020 (1000 kr.)	Nominell vekst 2019-2020 (prosent)	Realvekst 2019-2020 (prosent) (kommunal deflator er 3,1 %)
Hasvik	100 770	5 319	5,6	2,5
Loppa	99 220	4 333	4,6	1,5
Balsfjord	382 737	12 529	3,4	0,3
Skjervøy	212 091	6 969	3,4	0,3
Nordreisa	323 410	9 571	3,0	-0,1
Måsøy	114 172	3 336	3,0	-0,1
Kvænangen	118 484	3 392	2,9	-0,2
Harstad	1 482 989	39 530	2,7	-0,4
Deatnu - Tana	229 103	5 925	2,7	-0,4
Karlsøy	177 802	4 011	2,3	-0,8
Bardu	260 173	5 499	2,2	-0,9
Salangen	152 579	3 244	2,2	-0,9
Tromsø	4 281 291	88 882	2,1	-1,0
Vadsø	388 826	8 117	2,1	-1,0
Måselv	425 358	8 751	2,1	-1,0
Lyngen	228 876	4 684	2,1	-1,0
Loabák - Lavangen	96 205	1 886	2,0	-1,1
Kárásjohka - Karasjok	205 324	4 008	2,0	-1,1
Alta	1 370 470	24 558	1,8	-1,3
Lebesby	128 494	2 246	1,8	-1,3
Senja	1 060 154	17 168	1,6	-1,5
Guovdageaidnu - Kautokeino	237 312	3 820	1,6	-1,5
Sør-Varanger	646 994	10 416	1,6	-1,5
Storfjord - Omasvuotna - Omasvuono	151 675	2 289	1,5	-1,6
Vardø	161 595	2 208	1,4	-1,7
Tjeldsund (nye)	312 327	4 203	1,4	-1,7
Gáivuotna - Kåfjord - Kaivuono	163 047	2 233	1,4	-1,7
Kvæfjord	209 792	2 692	1,3	-1,8
Berlevåg	91 718	1 196	1,3	-1,8
Gratangen	92 368	1 105	1,2	-1,9
Porsanger - Porsángu - Porsanki	268 258	3 075	1,2	-1,9
Unjárga - Nesseby	96 896	1 163	1,2	-1,9
Sørreisa	217 684	2 338	1,1	-2,0
Nye Hammerfest	792 548	8 085	1,0	-2,1
Båtsfjord	166 036	1 722	1,0	-2,1
Nordkapp	222 505	1 894	0,9	-2,2
Gamvik	103 265	878	0,9	-2,2
Ibestad	112 533	793	0,7	-2,4
Dyrøy	99 791	484	0,5	-2,6
<i>Skjønnsmidler som fordeles gjennom året</i>	47 301			
Troms og Finnmark	16 032 173	330 320	2,1	-1,0
Hele landet	329 687 033	6 987 654	2,2	-0,9

Fra 2019 til 2020 er det på landsbasis anslått en nominell vekst på 2,2 % og en realnedgang på 0,9 % i kommunenes frie inntekter (fra anslag på oppgavekorrigert regnskap for 2019). Kommunene i Troms og Finnmark anslås samlet sett å få en nominell vekst i de frie inntektene på 2,1 % og en realnedgang på 1,0 %.

Vi gjør oppmerksom på at dette vekstanslaget inkluderer en oppjustering av skatteinntektene i kommunesektoren i 2019 på 4,9 mrd. kr. i Prop. 1 S for 2020.

I all hovedsak kan variasjonen i veksten mellom kommunene forklares med utvikling og endring i befolkningen, endringer i skjønnskuddet og andre endringer i inntektssystemet.

35 kommuner i Troms og Finnmark har realnedgang i frie inntekter, og kun Hasvik, Loppa, Balsfjord og Skjervøy har realvekst.

23 av 39 kommuner i fylket har større realnedgang enn landsgjennomsnittet på -1,0 %.

Vi minner om at kommunene i KMDs nettløsning [Frie inntekter](#) kan se fordelingen av rammetilskuddet og anslaget på skatteinntektene for 2020.

Fylkesmannen står til rådighet dersom det skulle være behov for ytterligere informasjon om det økonomiske opplegget for kommunene i 2020.

Marianne Winther Riise, 776 42042, fmtrmwr@fylkesmannen.no
Gøril Toresen, 776 42088, gotor@fylkesmannen.no

Med hilsen

Per Elvestad (e.f.)
assisterende justis- og kommunaldirektør

Marianne Winther Riise
seniorrådgiver kommuneøkonomi

Dokumentet er elektronisk godkjent